डॉ. गजानन द. चौधरी

मनुष्य हा उत्पादन प्रक्रियेतील सजीव घटक असल्यामुळे त्याला भावना, इच्छा, मन आणि शरीर असते. या सर्व गोष्टींचा उपयोग करूनच तो व्यवसायात सक्रियपणे काम करतो. मनुष्यबळ हे व्यवसायाचे उद्दिष्ट गाठण्यासाठी महत्त्वाचे संसाधन असल्यामुळे त्याचे योग्य व्यवस्थापन करणे फार गरजेचे असते.

प्रस्तुत पुस्तकात मानव संसाधन व्यवस्थापनाची व्याख्या व संकल्पना, वैशिष्ट्ये, उद्दिष्टे, कार्ये, व्याप्ती आणि विकास, भारतातील मानवी संसाधन व्यवस्थापन विकास, उत्क्रांती, महत्त्व, मानव संसाधन पद्धती, मानव संसाधन व्यवस्थापन आणि कर्मचारी व्यवस्थापन यातील फरक, गुणधर्म आणि भूमिका, व्यवस्थापकाची भूमिका, गुण, आव्हाने, मानव संसाधन व्यवस्थापनावर प्रभाव टाकणारे आधुनिक प्रवाह, मानव संसाधन नियोजन अर्थ आणि व्याख्या, वैशिष्ट्ये, घटक, उद्दिष्टे, गरज / महत्त्व, फायदे आणि मर्यादा, कार्ये, मानव संसाधन नियोजनाचे प्रकार आणि प्रक्रिया, पायऱ्या, घटक, भरती – अर्थ, उद्दिष्टे, भरती धोरण, भरतीचे स्रोत आणि भरतीवर परिणाम, टप्पे, स्रोत, घटक, कर्मचाऱ्यांची निवड प्रक्रिया, महत्त्व, वैशिष्ट्ये, घटक, कार्य विश्लेषणाचा अर्थ आणि व्याख्या, वैशिष्ट्ये, उद्दिष्टे, फायदे, महत्त्व आणि उपयोग, प्रक्रिया, कार्य विवरण, कार्य विशेषीकरण, कार्य रचना, कार्य विस्तार/परिवर्तन, कार्य समृद्धीकरण/संवर्धन, कार्य विस्तार आणि कार्य संवर्धनातील फरक या घटकांचे मुद्देसूद विश्लेषण केले आहे.

आता ई-बुक स्वरूपातही
अथर्वची सर्व पुस्तके उपलब्ध...
pejbook.com
amazon.com
Google Play Books
atharvapublications.com

अथर्व पब्लिकेशन्स्
ऑनलाईन पुस्तक खरेदीकरिता...
www.atharvapublications.com
ISBN [illegible]
₹ - 175/-

मनुष्यबळ व्यवस्थापन
डॉ. गजानन द. चौधरी
अथर्व पब्लिकेशन्स

मनुष्यबळ व्यवस्थापन

(Managing Workforce)

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२०
NEP-2020

डॉ. गजानन द. चौधरी

As per NEP 2020 Syllabus of Kavayitri Bahinabai Chaudhari
North Maharashtra University, Jalgaon. For F.Y.B.Com with effect from June-2024-25
Also useful for all Universities in Maharashtra.

COST ACCOUNTING

Author

Dr. Gajanan D. Chaudhari
(M. Com, M. Phil., Ph.D., SET, GDC&A)
Assistant Professor
Department of Commerce
Sau Rajanitai Nanasaheb Deshmukh Arts, Commerce
and Science College, Bhadgaon, Dist. Jalgaon

Dr. Rameshwar B. Mhaske
(M. Com, Ph.D., MBA, SET)
Assistant Professor and Head
Department of Commerce
Badrinarayan Barwale College, Jalna

Atharva Publications

COST ACCOUNTING

Dr. Gajanan D. Chaudhari
Dr. Rameshwar B. Mhaske

As per NEP 2020 Syllabus of Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon with effect from June-2024

F.Y.B.Com. Semester - I. Text Books

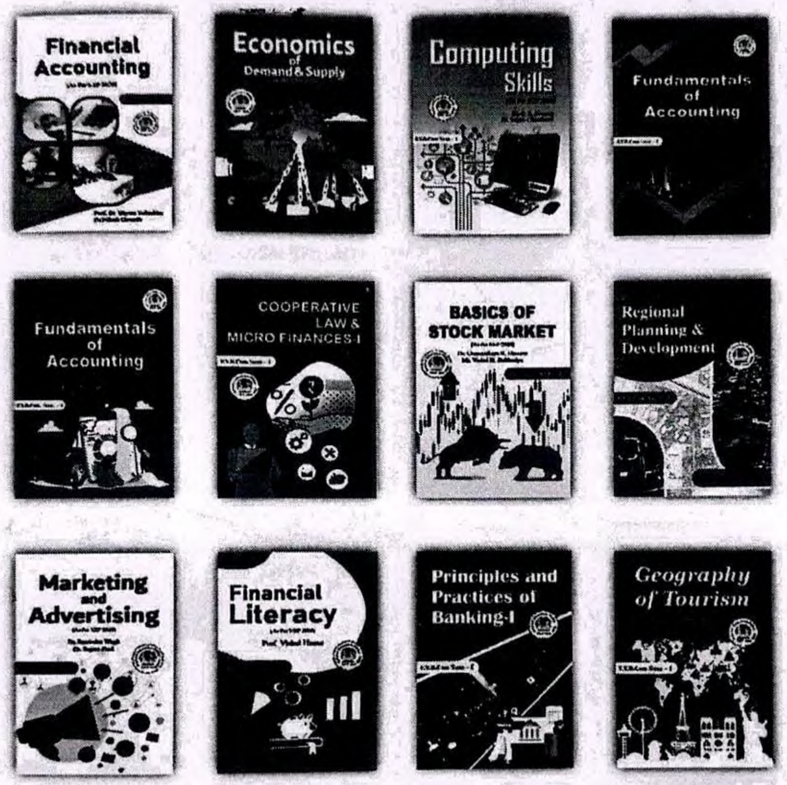

Atharva Publications
all E-books are available on....

- pejbook.com
- amazon.com
- Google Play Books
- atharvapublications.com

ATHARVA PUBLICATIONS
ऑनलाईन पुस्तक खरेदीकरिता...

Atharva Publications

Cost Accounting

© Reserved

ISBN : 978-93-6186-104-8

Book No. : 1593

Publisher & Printer: Mr. Yuvraj Mali

Dhule	:	17, Devidas Colony, Varkhedi Road, Dhule - 424001. Contact: 9405206230
Jalgaon	:	Shop No. 2, Nakshatra Apartment, Housing Society, Front of Teli Samaj Mangal Karyalaya, Shahu Nagar, Jalgaon - 425001. Contact: 0257-2239666, 9764694797
Email	:	atharvapublications@gmail.com
Website	:	www.atharvapublications.com
First Edition	:	1 November 2025
Type Setting	:	Atharva Publications
Price	:	395/-

All rights are reserved. No part(s) of this publication may be reproduced or distributed in any from any means or stored in a database retrieval system without the prior written permission of the publisher

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (NEP-2020) च्या मार्गदर्शक तत्त्वानुसार,
क.ब.चौ. उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव व इतर विद्यापीठांच्या नवीन अभ्यासक्रमावर आधारित
M.P.S.C., नेट-सेट व इतर स्पर्धा परीक्षांसाठी उपयुक्त असे अद्ययावत पुस्तक

महत्त्वाच्या संकल्पना/वस्तुनिष्ठ स्वरूपातील मुद्यांसह...

आयात व निर्यात व्यवस्थापन

(Import & Export Management)

डॉ. गजानन द. चौधरी
सहायक प्राध्यापक, वाणिज्य विभाग
सौ. रजनीताई नानासाहेब देशमुख
कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,
भडगाव

डॉ योगेश ब. पुरी
सहयोगी प्राध्यापक, वाणिज्य विभाग प्रमुख
श्री शेठ मुरलीधरजी मानसिंगका साहित्य,
विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय,
पाचोरा

अथर्व पब्लिकेशन्स्

आयात व निर्यात व्यवस्थापन

(Import & Export Management)

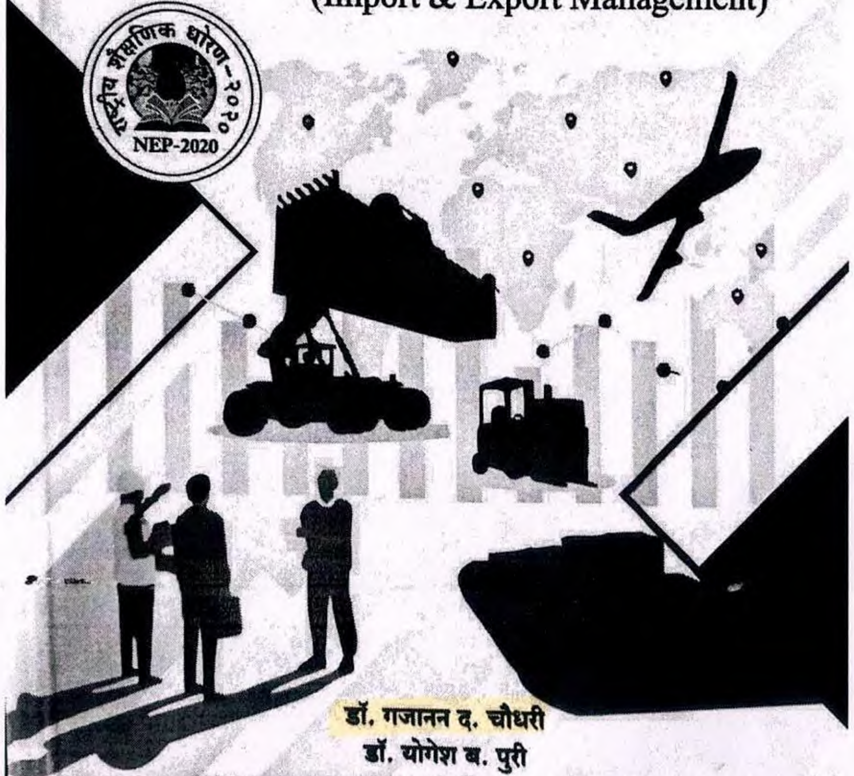

डॉ. गजानन द. चौधरी
डॉ. योगेश ब. पुरी

सध्याच्या जागतिकीकरणाच्या युगात आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे महत्त्व प्रचंड वाढले आहे. निर्यात-आयात यांची भूमिका देशाच्या आर्थिक विकासासाठी अत्यंत महत्त्वपूर्ण मानली जाते. निर्यात वाढल्यास परकीय चलनाची प्राप्ती होते, ज्यामुळे देशाच्या परकीय चलन साठ्यात वाढ होते. या माध्यमातून नवीन उद्योगधंद्यांना चालना मिळते, रोजगारनिर्मिती होते आणि आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठेत देशाची विश्वासार्हता निर्माण होते. दुसरीकडे, आयातही देशाच्या प्रगतीसाठी तितकीच महत्त्वाची ठरते. कारण आयातीमुळे प्रगत तंत्रज्ञान, औद्योगिक यंत्रसामग्री, संशोधन साहित्य तसेच विकासासाठी आवश्यक असणारा कच्चा माल देशांतर्गत बाजारात उपलब्ध होतो. यामुळे उत्पादनक्षमतेत वाढ होते आणि देशाच्या औद्योगिक क्षेत्राचा दर्जा उंचावतो.

प्रस्तुत पुस्तकात परकीय व्यापाराच्या संकल्पना, निर्यात-आयात प्रक्रियेची पायरी, आवश्यक कागदपत्रांची माहिती, सरकारी धोरणे, तसेच परकीय व्यापाराशी संबंधित विविध संस्थांचे कार्य यांचा सखोल ऊहापोह केला आहे. शैक्षणिक अभ्यासक्रमासाठी उपयुक्त असण्याबरोबरच हे पुस्तक स्पर्धा परीक्षांची तयारी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करणारे ठरेल. तसेच व्यापार क्षेत्रात करिअर करू इच्छिणाऱ्या तरुणांसाठी आणि जागतिक पातळीवर व्यवसाय विस्तार करू पाहणाऱ्या उद्योजकांसाठीही हे पुस्तक निश्चितच उपयोगी ठरणार आहे.

आता ई-बुक स्वरूपातही
अथर्वची सर्व पुस्तके उपलब्ध...
▸ pejbook.com
▸ amazon.com
▸ Google Play Books
▸ atharvapublications.com

अथर्व पब्लिकेशन्स्
ISBN 978-93-6186-972-3
₹ - 150/-

अथर्व पब्लिकेशन्स्

आयात व निर्यात व्यवस्थापन
[Import & Export Management]

© सर्व हक्क सुरक्षित

ISBN : 978-93-6186-972-3
पुस्तक प्रकाशन क्र. १६३६

प्रकाशक व मुद्रक
युवराज भटू माळी
अथर्व पब्लिकेशन्स्
धुळे : १७, देविदास कॉलनी, वरखेडी रोड, धुळे - ४२४००१.
संपर्क : ९४०५२०६२३०
जळगाव : शॉप नं. २, नक्षत्र अपार्टमेंट, शाहूनगर हौसिंग सोसायटी,
तेली समाज मंगल कार्यालयासमोर, जळगाव - ४२५ ००१.
संपर्क : ०२५७-२२३९६६६, ९७६४६९४७९७
ई-मेल : atharvapublications@gmail.com
वेबसाइट : www.atharvapublications.com

प्रथमावृत्ती : २० डिसेंबर २०२५
अक्षरजुळवणी : अथर्व पब्लिकेशन्स्
मूल्य : १५०/-

E-Book *available on*
amazon.in ▪ GooglePlayBooks ▪ atharvapublications.com

ऑनलाइन पुस्तक खरेदीसाठी www.atharvapublications.com

या पुस्तकातील कोणत्याही भागाचे पुनर्निर्माण अथवा वापर इलेक्ट्रॉनिक अथवा यांत्रिकी साधनांनी - फोटोकॉपिंग, रेकॉर्डिंग किंवा कोणत्याही प्रकारे माहिती साठवणुकीच्या तंत्रज्ञानातून प्रकाशकाच्या व लेखकाच्या लेखी परवानगीशिवाय करता येणार नाही. सर्व हक्क राखून ठेवले आहेत.

ISBN: 978-81-991615-2-8

VIKSIT BHARAT 2047

Policy, Innovation and Sustainable Pathways to a Developed India

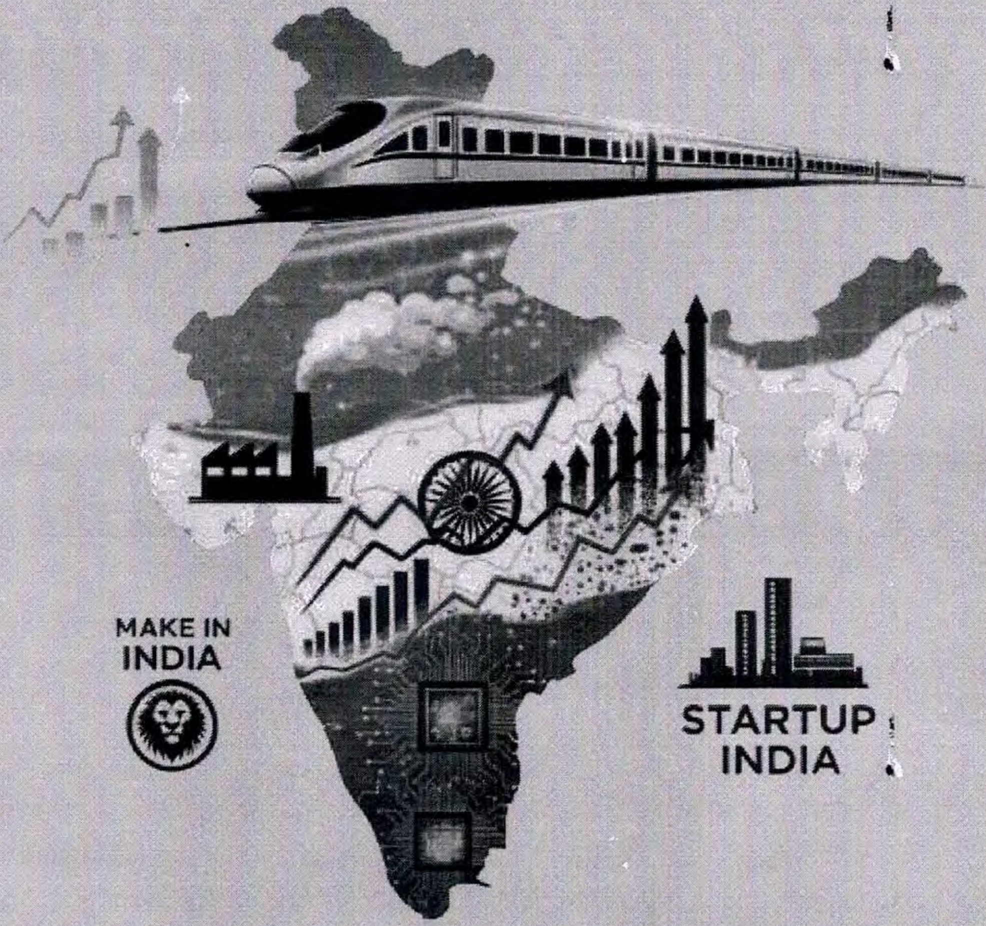

Editor
Dr. Gajanan D. Chaudhari
Dr. Balu S. Bhalerao
Dr. Sachin N. Hadoltikar

Published by
Principal Dr. N. N. Gaikwad
Sau Rajanitai Nanasaheb Deshmukh Arts, Commerce and Science College,
Bhadgaon, Dist. Jalgaon (MH)

© Reserved

Book : **Viksit Bharat 2047 : Policy, Innovation and Sustainable Pathways to a Developed India**

ISBN : 978-81-991615-2-8

Year : September 2025

Publisher : Principal Dr. N. N. Gaikwad
Sau Rajanitai Nanasaheb Deshmukh Arts, Commerce and Science College, Bhadgaon, Dist. Jalgaon (MH)

Editor : Dr. Gajanan D. Chaudhari
Dr. Balu S. Bhalerao
Dr. Sachin N. Hadoltikar

Email : iqacbhadgaon@gmail.com

Website : https://srndcollege.org.in

Type Setting : Sau Rajanitai Nanasaheb Deshmukh Arts, Commerce and Science College, Bhadgaon, Dist. Jalgaon (MH)

Kavayitri Bahinabai Chaudhari
North Maharashtra University, Jalgaon
(As per NEP Syllabus w.e.f. 2025-26 Pattern)

S.Y.B.Sc ▪ SEM IV ▪ CH-225 (OE)

रसायनशास्त्र

कचरा व्यवस्थापन

Waste Management

डॉ. प्राजक्ता वि. देशमुख   डॉ. शारदा द. शिरोळे

अकॅडेमिक
बुक पब्लिकेशन्स

कचरा व्यवस्थापन (Waste Management)
© सुरक्षित
• प्रकाशक •
अकॅडेमिक बुक पब्लिकेशन्स
'ज्ञानदीप', फ्लॅट नं. ३, चैतन्य नगर, प्रगती शाळेसमोर, जळगाव ४२५००१.

• प्रमुख वितरक •
प्रशांत बुक हाऊस
३, प्रताप नगर, श्री संत ज्ञानेश्वर मंदिर रोड,
नूतन मराठा महाविद्यालयाजवळ, जळगाव ४२५००१.
फोन : ०२५७-२२३५५२० मो. ९४२१६३६४६०

• अक्षरजुळवणी •
अकॅडेमिक बुक पब्लिकेशन्स, जळगाव

आवृत्ती : मार्च 2026
आयएसबीएन : 978-93-89493-73-3
किंमत : ₹ 195/-

या पुस्तकातील कोणताही मजकूर, कोणत्याही स्वरूपात वा माध्यमात पुनःप्रकाशित अथवा संग्रहित करण्यासाठी लेखक/प्रकाशक दोघांचीही लेखी पूर्वपरवानगी घेणे बंधनकारक आहे. पुस्तकातील प्रत्येक मताशी प्रकाशक सहमत असेलच असे नाही.

मनोगत

निसर्ग आणि मानवाचे नाते अनादी काळापासून परस्परपूरक राहिलेले आहे. निसर्गाकडून मिळालेल्या साधनसंपत्तीचा वापर करून मानवाने आपली प्रगती साधली खरी, परंतु या प्रवासात नकळतपणे एक मोठी समस्या आ वासून उभी राहिली आहे, ती म्हणजे – 'कचरा'. आजच्या युगात कचरा ही केवळ स्वच्छतेची समस्या उरली नसून ती पर्यावरणासाठी एक गंभीर जागतिक आपत्ती बनली आहे. हे पुस्तक लिहिण्यामागचा आमचा मुख्य उद्देश केवळ कचरा व्यवस्थापनाची तांत्रिक माहिती देणे हा नसून, या विषयाकडे बघण्याचा एक व्यापक आणि जबाबदार दृष्टिकोन विकसित करणे हा आहे.

कचरा व्यवस्थापन ही केवळ सरकारची जबाबदारी नसून ती आपल्या सर्वांची सामूहिक बांधिलकी आहे. आपण सर्वांनी मिळून जर या समस्येकडे गांभीर्याने पाहिले, तरच आपण आपली पृथ्वी पुढच्या पिढीसाठी सुरक्षित आणि राहण्यायोग्य ठेवू शकू.

आजच्या काळात 'कचरा व्यवस्थापन' ही केवळ काळाची गरज नसून पर्यावरणाप्रती आपली नैतिक जबाबदारी बनली आहे. हे पुस्तक लिहिण्यामागचा आमचा मुख्य उद्देश कचऱ्याचे वाढते प्रमाण आणि व्यवस्थापनाची आधुनिक तंत्रे सोप्या भाषेत मांडणे हा आहे. या पुस्तकात आम्ही एकूण चार प्रकरणांत कचरा व्यवस्थापनाचा सखोल वेध घेतला आहे. पहिल्या प्रकरणात कचऱ्याची व्याख्या, प्रकार आणि स्रोतांसह 'बासेल कन्व्हेन्शन' सारख्या धोरणांची ओळख करून दिली आहे. दुसऱ्या प्रकरणात कचऱ्याचा पर्यावरणावर आणि मानवी आरोग्यावर होणारा परिणाम आणि हवामान बदलातील त्याची भूमिका स्पष्ट केली आहे. तिसऱ्या प्रकरणात कचऱ्याचे वर्गीकरण (Segregation) आणि ऑडिट करण्याच्या पद्धतींवर भर दिला असून, चौथ्या प्रकरणात कचरा कमी करणे, पुनर्वापर (Recycling) आणि खतनिर्मिती यांसारख्या आधुनिक तंत्रज्ञानाचे सविस्तर माहिती दिली आहे.

हे पुस्तक पूर्णत्वास नेण्यात पाचोरा तालुका सहकारी शिक्षण संस्थेचे सर्व सन्माननीय पदाधिकारी यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले. त्याबरोबरच प्रशांत पब्लिकेशन्स यांचे महत्त्वपूर्ण सहकार्य लाभले आहे. या लेखन प्रवासात ज्यांनी आम्हाला प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्षपणे मदत केली, त्या सर्व तज्ज्ञांचे, सहकाऱ्यांचे आणि

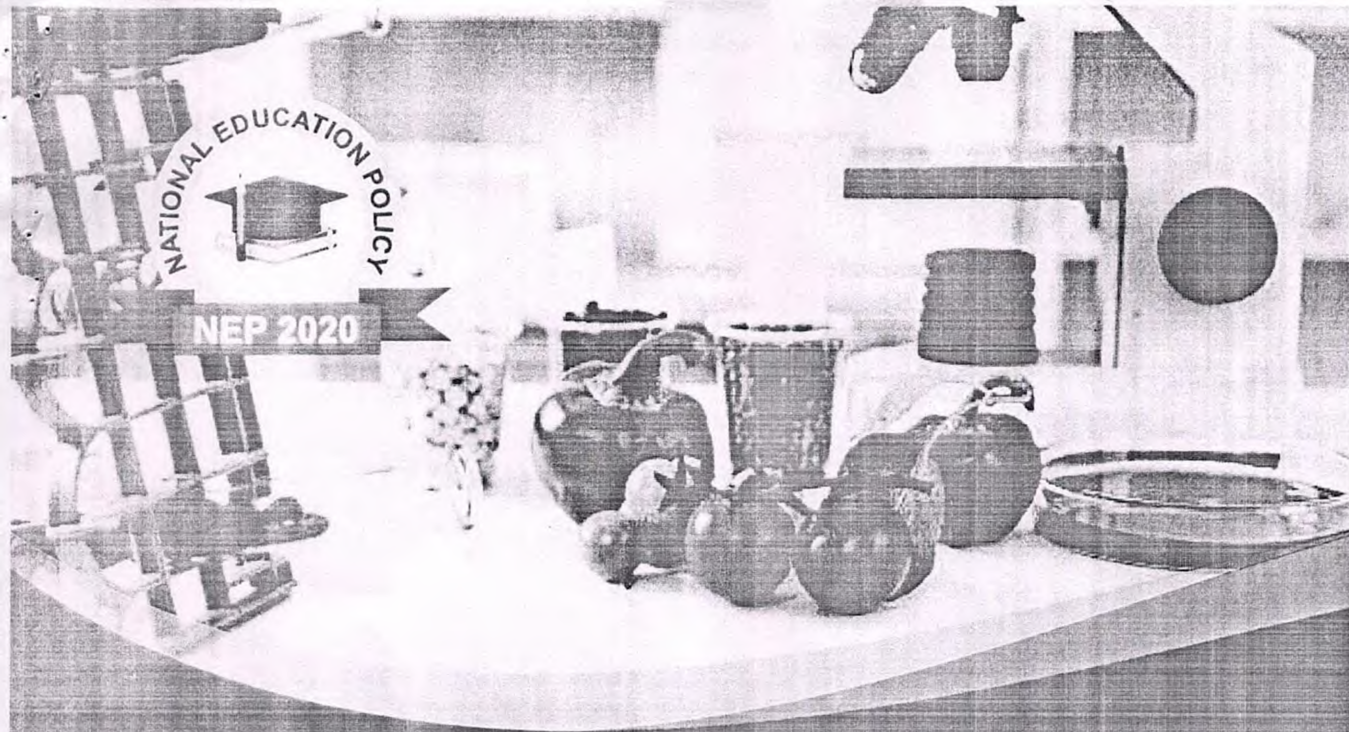

NATIONAL EDUCATION POLICY
NEP 2020

Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon

OE for F.Y.B.A. ▪ F.Y.B.Com.
Semester II ▪ CH-124

FOOD CHEMISTRY

Prajakta V. Deshmukh
Dr. Madhuri S. Patil
Chetana P. Patil

Prime®
Publishing House

Food Chemistry
OE for F.Y.B.A., F.Y.B.Com. | Semester II

Copyright © 2025, Reserved

Pradeep T. Patil
Prime Publishing House
Office : Swatantrya Chowk, Mohite Complex Basement, Jalgaon - 425001.
Mobile : 89992 34556, 96656 26717
Website : www.primebookss.com
E-Mail : primepublishinghouse@gmail.com

All rights reserved.
No part of this publication shall be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying (Xerox copy), recording or otherwise, without the prior permission of the Publishers.

ISBN 978-93-95605-07-6
Price Rs. 130/-

Printed in India
by Star Copiers Pvt. Ltd.

Every effort has been made to avoid errors or omissions in this publication. In spite of this, errors may have crept in. Any mistake, error or discrepancy so noted and shall be brought to our notice shall be taken care of in the next edition. It is notified that neither the publisher nor the authors or seller shall be responsible for any damage or loss of action to any one, of any kind, in any manner, therefrom. The reader must cross check all the facts and contents with original govt. notification or publication.

The field of Foo
combines the princip
of food composition,
factors impact healtl
understanding of the
In this book, we
understanding food
including the chemic
book moves towards
the impact of proce
health, examining ho
diet.
Our approach i
audience, including
food industry. Eacl
understandable ma
ensures that reade
implications of foo
The book also
in food productior
provides readers w
industry.
We hope this
food and nutrition
food we consume
contribute to their
We are deepl
invaluable feedba
that this book insp
Also we are t
publishing this bo

प्रगत सूक्ष्म अर्थशास्त्र
Advanced Micro Economics

© सुरक्षित

प्रकाशक । मुद्रक
रंगराव पाटील
प्रशांत पब्लिकेशन्स
3, प्रताप नगर, श्री संत ज्ञानेश्वर मंदिर रोड,
नूतन मराठा महाविद्यालयाजवळ,
जळगाव 425001.

दूरध्वनी । वेब । ईमेल
0257-2235520, 9309260560
www.prashantpublications.com
prashantpublication.jal@gmail.com

आवृत्ती । आयएसबीएन । किंमत
सप्टेंबर 2025
978-93-88914-06-2
₹ 140/-

अक्षरजुळवणी
प्रशांत पब्लिकेशन्स

Prashant Publications *for e-Books*
are available online at
https://prashantebooks.com

या पुस्तकातील कोणताही मजकूर, कोणत्याही स्वरूपात वा माध्यमात पूनर्प्रकाशित अथवा संग्रहित करण्यासाठी लेखक/प्रकाशक दोघांचीही लेखी पूर्वपरवानगी घेणे बंधनकारक आहे.

- **S.Y.B.A.** • **Sem. III-IV**
- As per NEP Syllabus w.e.f. 2025-26

National Education Policy 2020
NEP 2020

प्रगत सूक्ष्म अर्थशास्त्र

ADVANCED MICRO ECONOMICS

- डॉ. मनोजकुमार ज्योतिराम गायकवाड
- डॉ. बाळू श्रावण भालेराव

Prashant

प्रा. डॉ. बी. एस. भालेराव

आजच्या वेगवान आणि सतत विकसित होत असलेल्या जगात, पैसा समजून घेणे, ही आता केवळ ऐषआरामी किंवा श्रीमंतापुरती मर्यादित राहिलेली गोष्ट नसून, ती एक गरज बनली आहे. आधुनिक अर्थव्यवस्थेसाठी व्यक्तींनी माहितीपूर्ण आर्थिक निर्णय घेणे आवश्यक आहे; मग ते वैयक्तिक बजेट व्यवस्थापित करणे, मालमत्तेमध्ये गुंतवणूक करणे, सेवानिवृत्तीचे नियोजन करणे किंवा कर्ज आणि विमा यांसारख्या जटिल आर्थिक उत्पादनांचा अर्थ लावणे असेल किंवा गुंतागुंतीच्या आर्थिक संकल्पना असतील या सर्व घटकांची मांडणी सहज समजतील अशा प्रकारच्या सोप्या भाषेत करण्यात आलेली आहे.

वित्तीय साक्षरता म्हणजे वैयक्तिक आर्थिक व्यवस्थापन, बजेट आणि गुंतवणूक यांसह विविध आर्थिक कौशल्ये घेण्याची आणि प्रभावीपणे वापरण्याची क्षमता विकसित करणे होय. या पुस्तकाचा उद्देश वित्तीय साक्षरतेसाठी सर्वसमावेशक मार्गदर्शक म्हणून काम करणे हा आहे.

आता ई-बुक स्वरूपातही
अथर्वची सर्व पुस्तके उपलब्ध...

- pejbook.com
- amazon.com
- Google Play Books
- atharvapublications.com

अथर्व पब्लिकेशन्स

वित्तीय साक्षरता Financial Literacy

प्रा. डॉ. बी. एस. भालेराव

अथर्व पब्लिकेशन्स

वित्तीय साक्षरता

Financial Literacy

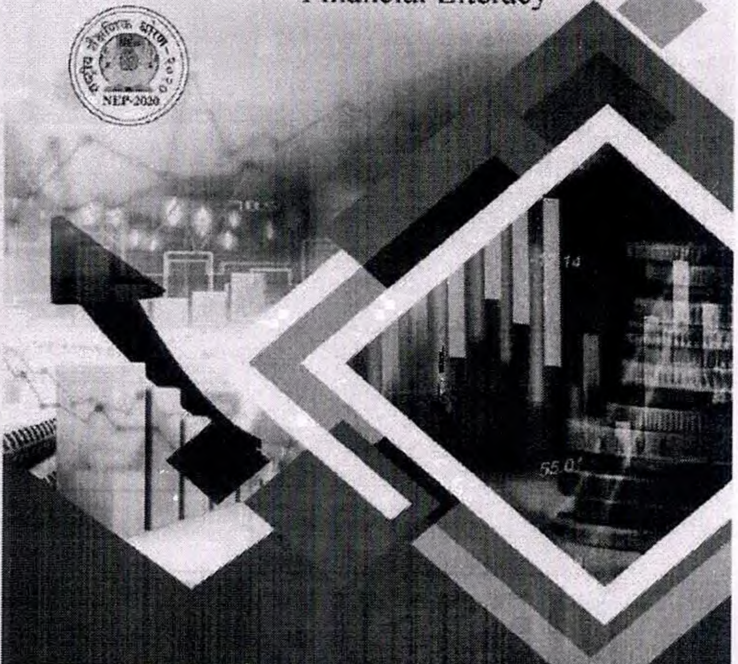

प्रा. डॉ. बी. एस. भालेराव

ISBN: 978-81-991615-2-8

VIKSIT BHARAT 2047

Policy, Innovation and Sustainable Pathways to a Developed India

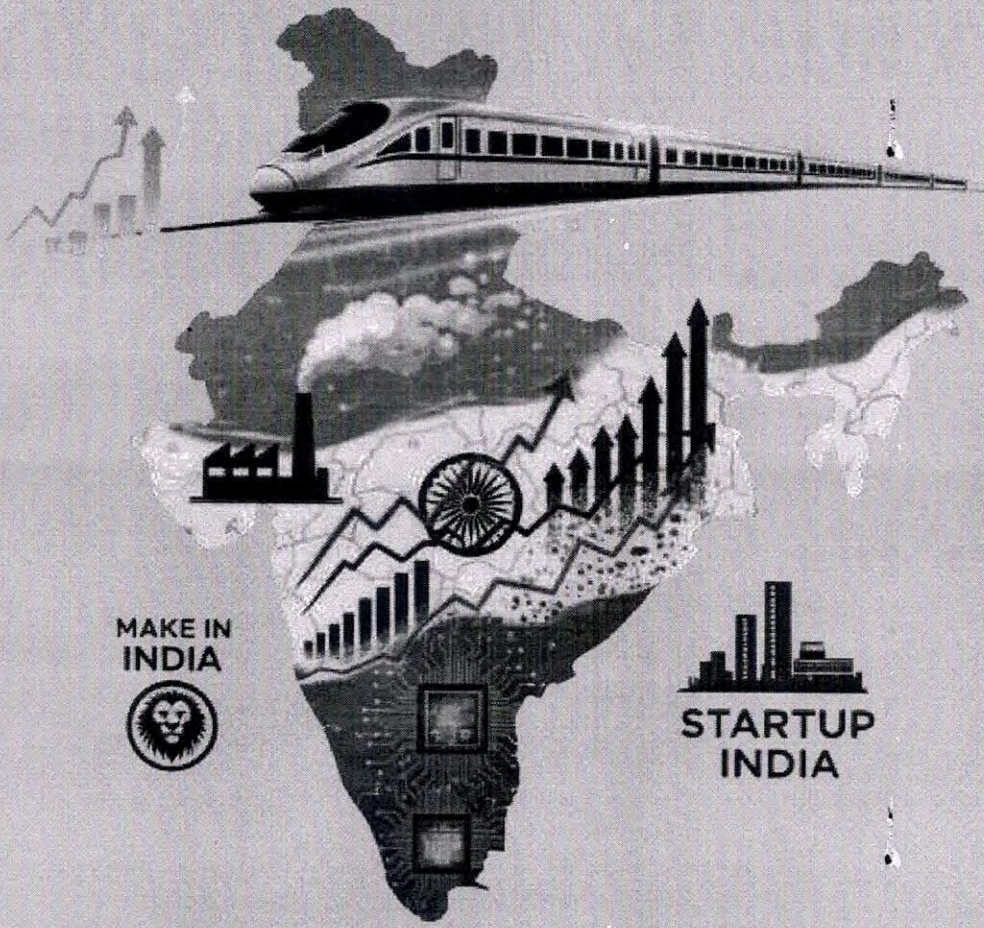

Editor
Dr. Gajanan D. Chaudhari
Dr. Balu S. Bhalerao
Dr. Sachin N. Hadoltikar

Published by
Principal Dr. N. N. Gaikwad
Sau Rajanitai Nanasaheb Deshmukh Arts, Commerce and Science College,
Bhadgaon, Dist. Jalgaon (MH)

© Reserved

Book : **Viksit Bharat 2047 : Policy, Innovation and Sustainable Pathways to a Developed India**

ISBN : 978-81-991615-2-8

Year : September 2025

Publisher : Principal Dr. N. N. Gaikwad
Sau Rajanitai Nanasaheb Deshmukh Arts, Commerce and Science College, Bhadgaon, Dist. Jalgaon (MH)

Editor : Dr. Gajanan D. Chaudhari
Dr. Balu S. Bhalerao
Dr. Sachin N. Hadoltikar

Email : iqacbhadgaon@gmail.com

Website : https://srndcollege.org.in

Type Setting : Sau Rajanitai Nanasaheb Deshmukh Arts, Commerce and Science College, Bhadgaon, Dist. Jalgaon (MH)

NEP 2020

- S.Y.B.A. • Sem. III
- (As per NEP Syllabus W.e.f. 2025-26

प्राचीन भारतीय भौगोलिक विचार

(Ancient Indian Geographical Thought)

- डॉ. संजय भैसे
- डॉ. देवेंद्र मस्की

Prashant

प्राचीन भारतीय भौगोलिक विचार
Ancient Indian Geographical Thought

© सुरक्षित

प्रकाशक । मुद्रक
रंगराव पाटील
प्रशांत पब्लिकेशन्स
3, प्रताप नगर, श्री संत ज्ञानेश्वर मंदिर रोड,
नूतन मराठा महाविद्यालयाजवळ,
जळगाव 425001.

दूरध्वनी । वेब । ईमेल
0257-2235520, 9309260560
www.prashantpublications.com
prashantpublication.jal@gmail.com

आवृत्ती । आयएसबीएन । किंमत
सप्टेंबर 2025
978-81-992030-4-4
₹ 195/-

अक्षरजुळवणी
प्रशांत पब्लिकेशन्स

Prashant Publications *e-Books*
are also available on
https://prashantebooks.com

या पुस्तकातील कोणताही मजकूर, कोणत्याही स्वरूपात वा माध्यमात पूनर्प्रकाशित अथवा संग्रहित करण्यासाठी लेखक/प्रकाशक दोघांचीही लेखी पूर्वपरवानगी घेणे बंधनकारक आहे.

भूगोलाशास्त्र हे सर्वव्यापी व अनेक
भौगोलिक व मानवी घटकांची क्रमबद्ध म
भौगोलिक ज्ञानाचा साठा फार प्राचीन आहे
प्रगाढ होती व तिचे वर्तमान ज्ञान प्राप्त कर
सांगण्याचा 'प्राचीन भारतातील भौगोलिक
आलेला आहे. सर्व वाचकांच्या हातात हे
तरी या आमच्या प्रयत्नात काही कमतरता
ती दुरुस्त करता येईल.

कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर म
शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी नवीन राष्ट्रीय
विषयाच्या अभ्यासक्रमावर आधारित 'प्रा
पुस्तक तयार करण्यात आलेले आहे. प्रा
या उद्देशाने भूगोल अभ्यास मंडळाने प्राच
अभ्यासक्रमात समावेश केला. ही अतिशय

पुस्तक लिहितांना हिंदू ग्रंथ-वेद,
गीता तसेच जैन ग्रंथ, बौध्द ग्रंथांचे व इत
विद्यापीठाच्या अभ्यासक्रमानुसार प्रकरणां
पुस्तक लिहितांना आमच्या मित्रांनी व कु
पुस्तक लिहितांना विचारात घेतल्या. संस्कृत
विचार हे मराठीत अत्यंत सोपी व सरळ भ

संपूर्ण महाराष्ट्र कार्यक्षेत्र असलेले व
जळगावचे प्रकाशक मा. रंगराव पाटील यां
शक्य नव्हते. तसेच तांत्रिक विभागातील
यांचे सहकार्य लाभले. त्यामुळे आम्ही
संस्थेचे मा. अध्यक्ष, मा. चेअरमन, मा.
मा. संचालक मंडळ व मा. प्राचार्य, डॉ.
एन-मुक्ता अध्यक्ष मा. डॉ. नितीन बारी,
डॉ. सुरेश शेलार व सदस्य, तसेच व्य.प.

NEP 2020

National Education Policy 2020

- S.Y.B.A. • Sem. III
- (As per NEP Syllabus W.e.f. 2025-26

प्राचीन भारतीय भौगोलिक विचार

(Ancient Indian Geographical Thought)

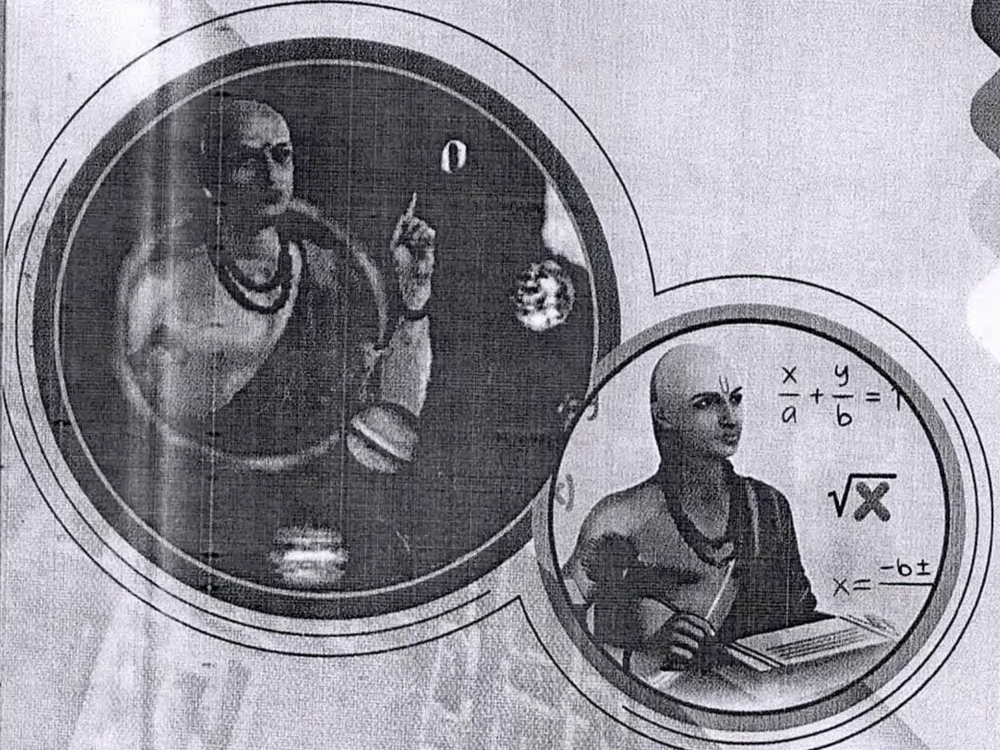

- डॉ. संजय भैसे
- डॉ. देवेंद्र मस्की

Prashant

प्राचीन भारतीय भौगोलिक विचार
Ancient Indian Geographical Thought

© सुरक्षित

प्रकाशक । मुद्रक
रंगराव पाटील
प्रशांत पब्लिकेशन्स
3, प्रताप नगर, श्री संत ज्ञानेश्वर मंदिर रोड,
नूतन मराठा महाविद्यालयाजवळ,
जळगाव 425001.

दूरध्वनी । वेब । ईमेल
0257-2235520, 9309260560
www.prashantpublications.com
prashantpublication.jal@gmail.com

आवृत्ती । आयएसबीएन । किंमत
सप्टेंबर 2025
978-81-992030-4-4
₹ 195/-

अक्षरजुळवणी
प्रशांत पब्लिकेशन्स

Prashant Publications *e-Books*
are also available on
https://prashantebooks.com

या पुस्तकातील कोणताही मजकूर, कोणत्याही स्वरूपात वा माध्यमात पूनर्प्रकाशित अथवा संग्रहित करण्यासाठी लेखक/प्रकाशक दोघांचीही लेखी पूर्वपरवानगी घेणे बंधनकारक आहे.

भूगोलाशास्त्र हे सर्वव्यापी व अनेक
भौगोलिक व मानवी घटकांची क्रमबद्ध म
भौगोलिक ज्ञानाचा साठा फार प्राचीन आहे.
प्रगाढ होती व तिचे वर्तमान ज्ञान प्राप्त कर
सांगण्याचा 'प्राचीन भारतातील भौगोलिक
आलेला आहे. सर्व वाचकांच्या हातात हे
तरी या आमच्या प्रयत्नात काही कमतरता
ती दुरुस्त करता येईल.

कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर म
शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी नवीन राष्ट्रीय
विषयाच्या अभ्यासक्रमावर आधारित 'प्रा
पुस्तक तयार करण्यात आलेले आहे. प्रा
या उद्देशाने भूगोल अभ्यास मंडळाने प्राची
अभ्यासक्रमात समावेश केला. ही अतिशय

पुस्तक लिहितांना हिंदू ग्रंथ-वेद,
गीता तसेच जैन ग्रंथ, बौध्द ग्रंथांचे व इतर
विद्यापीठाच्या अभ्यासक्रमानुसार प्रकरणांम
पुस्तक लिहितांना आमच्या मित्रांनी व कु
पुस्तक लिहितांना विचारात घेतल्या. संस्कृत
विचार हे मराठीत अत्यंत सोपी व सरळ भा

संपूर्ण महाराष्ट्र कार्यक्षेत्र असलेले व म
जळगावचे प्रकाशक मा. रंगराव पाटील यां
शक्य नव्हते. तसेच तांत्रिक विभागातील
यांचे सहकार्य लाभले. त्यामुळे आम्ही त
संस्थेचे मा. अध्यक्ष, मा. चेअरमन, मा.
मा. संचालक मंडळ व मा. प्राचार्य, डॉ.
एन-मुक्ता अध्यक्ष मा. डॉ. नितीन बारी,
डॉ. सुरेश शेलार व सदस्य, तसेच व्य.प.स

ISBN: 978-81-991615-2-8

VIKSIT BHARAT 2047

Policy, Innovation and Sustainable Pathways to a Developed India

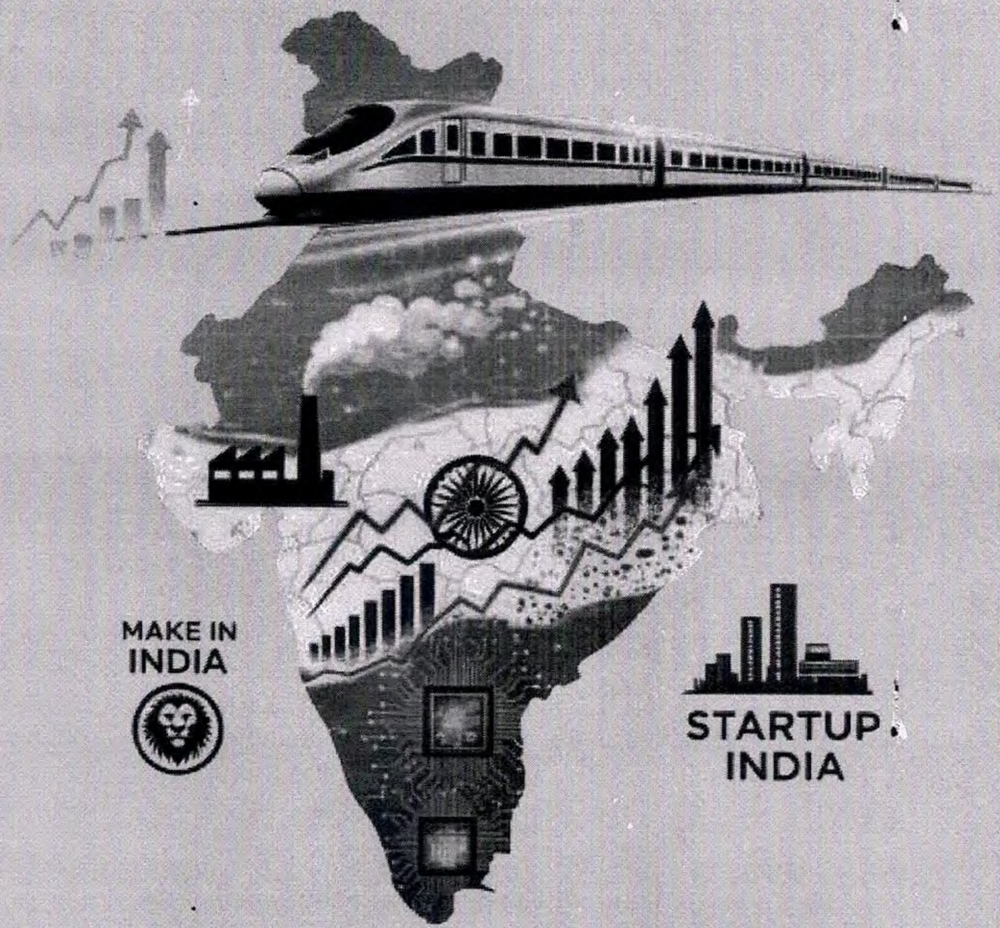

Editor
Dr. Gajanan D. Chaudhari
Dr. Balu S. Bhalerao
Dr. Sachin N. Hadoltikar

Published by
Principal Dr. N. N. Gaikwad
Sau Rajanitai Nanasaheb Deshmukh Arts, Commerce and Science College,
Bhadgaon, Dist. Jalgaon (MH)

© Reserved

Book	**: Viksit Bharat 2047 : Policy, Innovation and Sustainable Pathways to a Developed India**
ISBN	: 978-81-991615-2-8
Year	: September 2025
Publisher	: Principal Dr. N. N. Gaikwad Sau Rajanitai Nanasaheb Deshmukh Arts, Commerce and Science College, Bhadgaon, Dist. Jalgaon (MH)
Editor	: Dr. Gajanan D. Chaudhari Dr. Balu S. Bhalerao Dr. Sachin N. Hadoltikar
Email	: iqacbhadgaon@gmail.com
Website	: https://srndcollege.org.in
Type Setting	: Sau Rajanitai Nanasaheb Deshmukh Arts, Commerce and Science College, Bhadgaon, Dist. Jalgaon (MH)

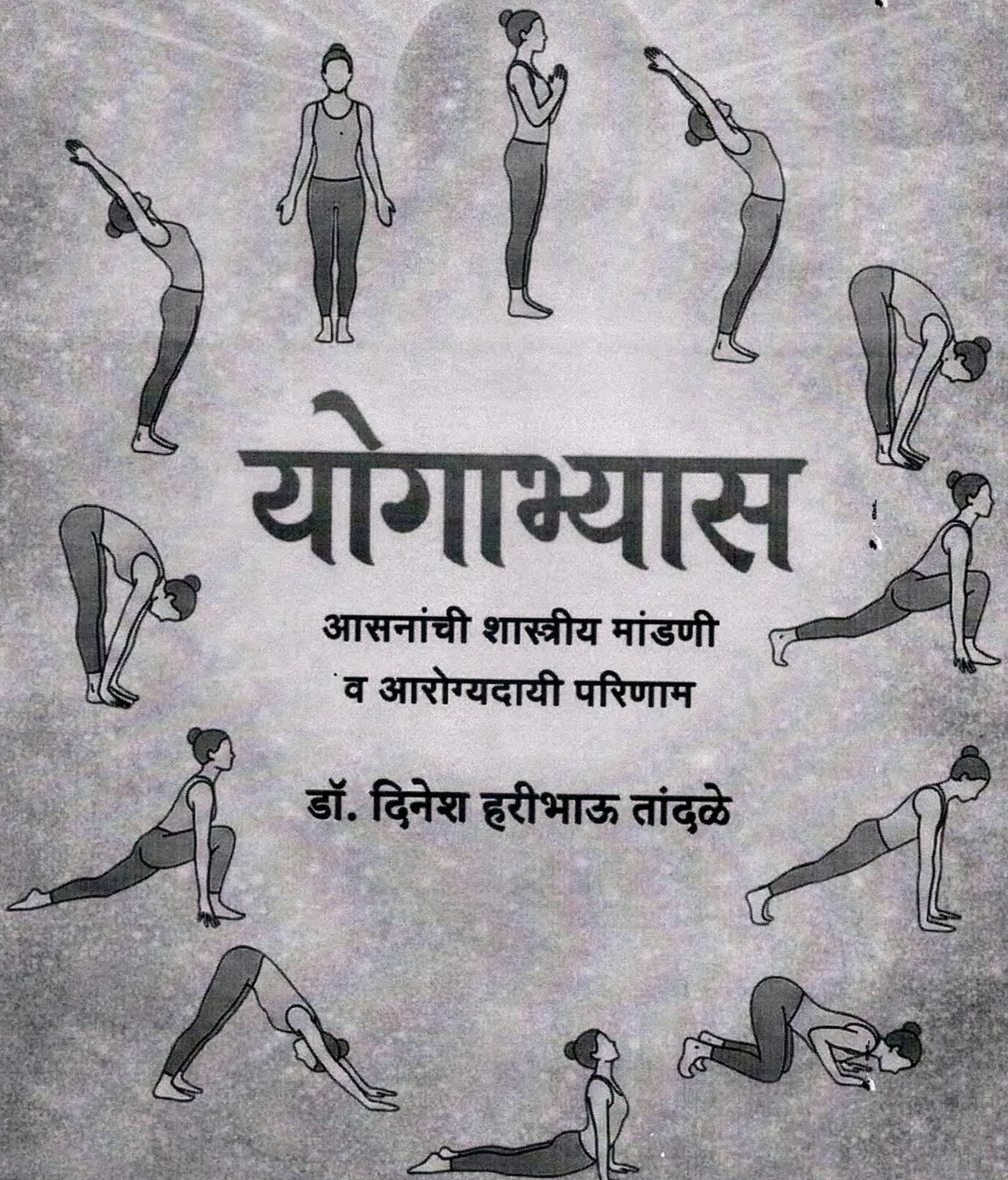

योगाभ्यास

आसनांची शास्त्रीय मांडणी व आरोग्यदायी परिणाम

डॉ. दिनेश हरीभाऊ तांदळे

Scholarly International Publications

Title: Yogabhyas

Author Name: Dr. Dinesh Haribhau Tandale

Published by: Scholarly International Publications

ScholarlyInternationalPublications.com

Publisher's Address: 27, Pralhad Patil Nagar, Opposite, Krushna Valley, Taluka-Shirpur, Dist-Dhule, Maharashtra, India, 425405

Printer details: Scholarly International Publications, Printed in India

Edition: First

ISBN: 978-81-996945-0-7

Copyright: © 2026 Dr. Dinesh Haribhau Tandale

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form without prior written permission of the author.

शीर्षक: योगाभ्यास

लेखक: डॉ. दिनेश हरीभाऊ तांदळे

प्रकाशक: स्कॉलरली इंटरनॅशनल पब्लिकेशन्स

प्रकाशकाचा पत्ता: २७, प्रल्हाद पाटील नगर, कृष्णा व्हॅली समोर, तालुका – शिरपूर, जिल्हा – धुळे, महाराष्ट्र, भारत, ४२५४०५

मुद्रक तपशील: स्कॉलरली इंटरनॅशनल पब्लिकेशन्स, भारतात मुद्रित

आवृत्ती: प्रथम

ISBN: ९७८-८१-९९६९४५-०-७

कॉपीराइट: © २०२६ डॉ. दिनेश हरीभाऊ तांदळे

सर्व हक्क राखीव.

लेखकाची पूर्व लेखी परवानगी घेतल्याशिवाय या पुस्तकाचा कोणताही भाग कोणत्याही स्वरूपात पुनर्मुद्रित किंवा प्रसारित करता येणार नाही.

Price: Rs 325/- **किंमत: रु. ३२५/-**

हे पुस्तक क्रीडा शिक्षण आणि योग या दोन परस्परपूरक विषयांचे सुयोग्य, संतुलित व शास्त्रीय संकलन आहे. शारीरिक शिक्षणातील मूलभूत संकल्पना, शारीरिक तंदुरुस्ती, ऑलिंपिक चळवळ, भारतीय क्रीडा परंपरा तसेच योगाचे तत्त्वज्ञान व उपयोजन यांचे सुस्पष्ट विवेचन या पुस्तकात आढळते. अभ्यासक्रमाभिमुख मांडणी, सुसंगत भाषा आणि शैक्षणिक दृष्टिकोन यामुळे हे पुस्तक विद्यार्थ्यांपासून शिक्षकांपर्यंत सर्वांसाठी उपयुक्त ठरेल. शरीर, मन व व्यक्तिमत्त्वाच्या सर्वांगीण विकासावर भर देणारे हे लेखन आधुनिक शिक्षणदृष्टीला अनुरूप आहे. क्रीडा व योग यांचे एकत्रित दर्शन घडवणारे हे पुस्तक मराठी शैक्षणिक साहित्यात मोलाची भर घालणारे असून, अभ्यासक व वाचक यांना निश्चितच प्रेरणादायी ठरेल, अशी मी सदिच्छा व्यक्त करतो.

डॉ. विजय आधार पाटील
माजी शारीरिक शिक्षण प्रमुख
कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, नवापूर (महाराष्ट्र)

क्रीडा शिक्षण आणि योग यांचा सुंदर संगम घडवणारे हे पुस्तक म्हणजे आरोग्य, शिस्त आणि जीवनसमतोल यांचे मार्गदर्शन करणारा दीपस्तंभ आहे. शारीरिक हालचालींचे शास्त्र, स्पर्धेची मूल्ये, भारतीय क्रीडा परंपरा आणि योगातून मिळणारी अंत:शांती यांचे समन्वयित दर्शन या ग्रंथात प्रभावीपणे घडते. अभ्यासक्रमापुरते मर्यादित न राहता जीवनोपयोगी दृष्टी देणारे हे लेखन विद्यार्थ्यांना सुदृढ शरीरासोबत सुदृढ मन घडवण्याची प्रेरणा देते. स्पष्ट मांडणी, सुसंगत विचार आणि सकारात्मक संदेश यामुळे हे पुस्तक वाचकाच्या मनावर ठसा उमटवते. क्रीडा व योगाच्या माध्यमातून समाजात आरोग्यदायी व मूल्याधिष्ठित जीवनशैली रुजवण्यासाठी हे पुस्तक यशस्वी ठरो आणि असंख्य वाचकांना दिशादर्शक ठरो, अशा मन:पूर्वक शुभेच्छा.

डॉ. रमेश विश्वनाथ थोरात
सदस्य, रंगभूमी प्रयोग परिनिरीक्षण मंडळ
महाराष्ट्र शासन, मुंबई

प्रकाशक : स्कॉलरली इंटरनॅशनल पब्लिकेशन्स

₹ 325

ISBN 978-81-996945-9-0

खेळ व योग शिक्षण ▪ डॉ. दिनेश हरीभाऊ तांदळे

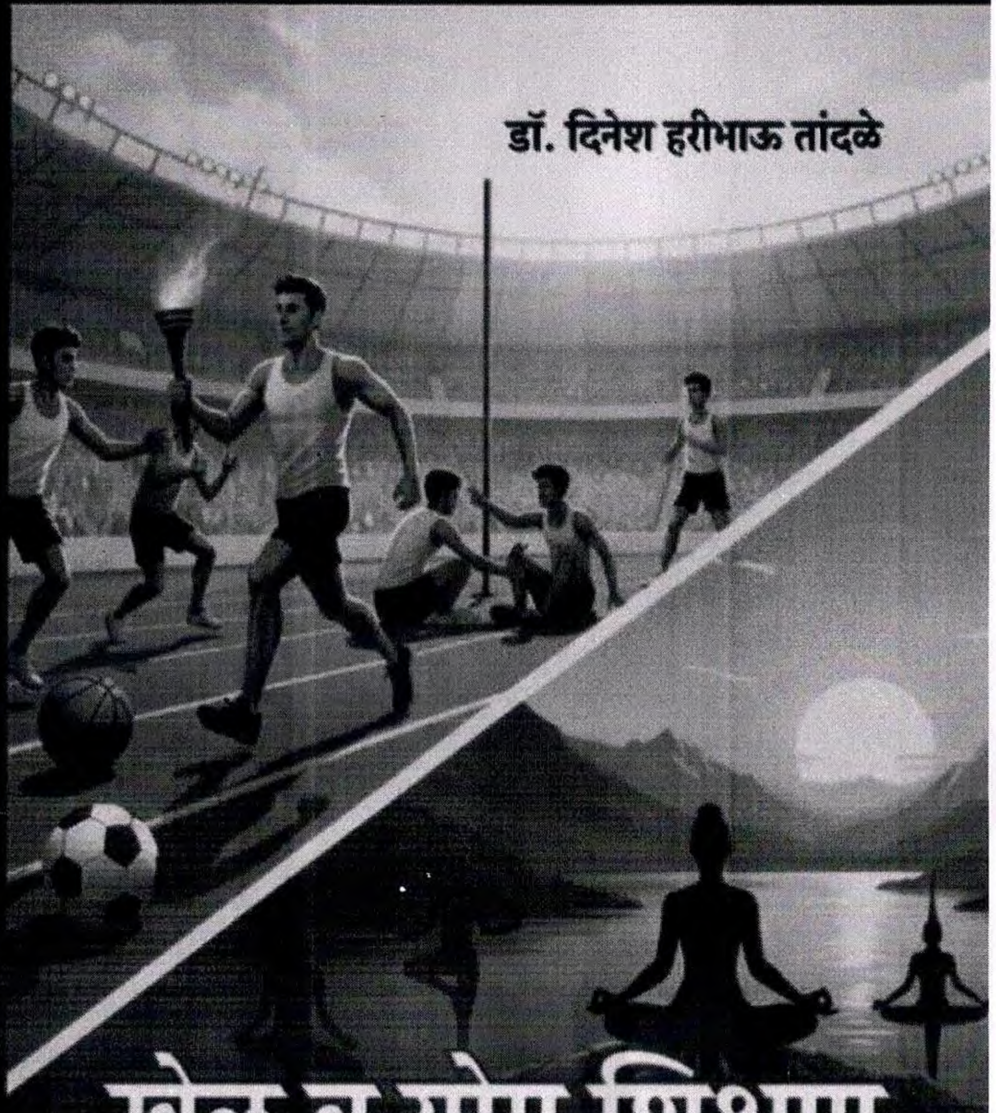

डॉ. दिनेश हरीभाऊ तांदळे

खेळ व योग शिक्षण

सुदृढ शरीर - सक्षम मन

Scholarly International Publications

शीर्षक: खेळ व योग शिक्षण

लेखक: डॉ. दिनेश हरिभाऊ तांदळे

प्रकाशक: स्कॉलरली इंटरनॅशनल पब्लिकेशन्स

प्रकाशकाचा पत्ता: २७, प्रल्हाद पाटील नगर, कृष्णा व्हॅली समोर,
तालुका – शिरपूर, जिल्हा – धुळे, महाराष्ट्र, भारत, ४२५४०५

मुद्रक तपशील: स्कॉलरली इंटरनॅशनल पब्लिकेशन्स, भारतात मुद्रित

आवृत्ती: प्रथम

ISBN: ९७८-८१-९९६९४५-९-०

कॉपीराइट: © २०२६ डॉ. दिनेश हरिभाऊ तांदळे

सर्व हक्क राखीव.

लेखकाची पूर्व लेखी परवानगी घेतल्याशिवाय या पुस्तकाचा कोणताही
भाग कोणत्याही स्वरूपात पुनर्मुद्रित किंवा प्रसारित करता येणार नाही.
[illegible]

Price: Rs 325/-

About the Authors

Miss.Rachana Manikrao Gajbhiye is currently working as a Librarian at Sau. Rajanitai Nanasaheb Deshmukh Arts, Commerce and Science College, Bhadgaon, Dist. Jalgaon. She has a rich professional experience of over 13 years in the field of Library and Information Science. She is pursuing her Ph.D. research work on "Bibliometric Study and Citation Analysis". She has actively contributed to academic and research development by publishing research papers in reputed national and international journals. She has also participated in numerous conferences, seminars, and workshops related to library science& information Science and digital learning. Her areas of interest include Bibliometrics, Citation Analysis, Digital Libraries, Information Literacy, and Research Methodology. She is dedicated to promoting reading culture among students and advancing the role of libraries as knowledge hubs in higher education.She has been actively engaged in academic and administrative responsibilities at her institution and continues to inspire students and faculty through her commitment to teaching, research, and library development.

Dr.Sangita Rajendra Chore currently serves as the Librarian at Bar. Sheshrao Wankhede College of Arts and Commerce, Khaperkheda, Tahsil Saoner, District Nagpur, Maharashtra affiliated with Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University. With over two decades of distinguished service in the Library and Information Science (LIS) profession, she brings a wealth of academic insight and administrative experience to her work. Her career began in 2003, and she spent seven formative years at Shivaji Science College, Nagpur, where she honed her expertise in academic librarianship. She earned her M.Phil from Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik in 2009, and was awarded her Ph.D. in 2016 by RTM Nagpur University for her critical study titled "Bibliographic Control and Digital Preservation of Manuscripts in Maharashtra." Dr. Chore plays a pivotal role in institutional development as the IQAC and NAAC Coordinator of her college, and also serves as the Nodal Officer for AISHE. She is a recognized Ph.D. research supervisor, currently guiding two doctoral candidates, and has successfully mentored 13 postgraduate dissertations. Her scholarly contributions include the presentation of 29 research papers at national and state-level conferences and seminars, and the publication of 12 research articles in reputed journals—five of which appear in UGC CARE-listed journals. With 23 years of experience spanning teaching, research, and administration, Dr. Sangita Chore continues to inspire excellence in the field of Library and Information Science. Her dedication to bibliographic scholarship and digital preservation reflects a deep commitment to safeguarding India's intellectual heritage.

Dr.Rajendra R.Manikpure is currently working as a librarian in Late Vasantrao Kolhatkar College, Rohna, Wardha. He completed his M.Phil formYeshwantrao Chauhan Open University, Nashik and was awarded Ph.D form R.T.M.Nagpur University in 2015. He has currently Member of Boad of Studies in Library & Information Science faculty of Interdisciplinary Board of R.T.M. Nagpur University, and Kavi Kulguru Kalidas Sanskruit University Ramtek and Datta Meghe Institute of Higher Education Research Deem to Be University Wardha. He has more than 16 years experience in library field. He has 6 students pursuing under guidance Ph.D. He has published several research papers at the National & International conferences and Reputed Journals. He is actively participated in various national &International seminar and conferences. He served as a the Co-Chairperson at the International conference held in Vietnam2023. He has awarded Dr Babasaheb Ambedkar National Fellowship Award Delhi -2014. National Award, Mahatma Jyotiba Fule Talent Research Academi Nagpur -2015

Dr.Prashant S. Pagade Currently he is working as a Librarian in Vidarbha Arts & Commerce College, Lakhani Bhandara Affiliated to Rashtrasant Tukodoji Maharaj Nagpur University, Nagpur. He has been in the Profession since 2009. And has experience of teaching and guiding for competitive examination. He has published Scopus, UGC Care, Journal International, National and State Many Paper Presented.in Seminar, Workshop and Conference. Four Academic Award. Best Librarian Award. Best Researcher Award. He is Ph.D. Supervisor, Four Books Published. He is life Member of Professional Bodies viz. ILA, NUCLA, MUCLA, ILOSC, and NMLIS.

ICAP PUBLISHERS
INDO-CONTINENTAL ACADEMIC PUBLISHERS
A MSME REGISTERED COMPANY
ISO 9001:2015
INDIA
INDO-CONTINENTAL ACADEMIC PUBLISHERS
EMAIL: editoricapublishers@gmail.com

9 788199 268456

9 788199 268470

LIBRARY SPACE PLANNING AND DESIGN

Miss.Rachana Manikrao Gajbhiye | Dr.Sangita Rajendra Chore
Dr.Rajendra R. Manikpure | Dr.Prashant S. Pagade

LIBRARY SPACE PLANNING AND DESIGN

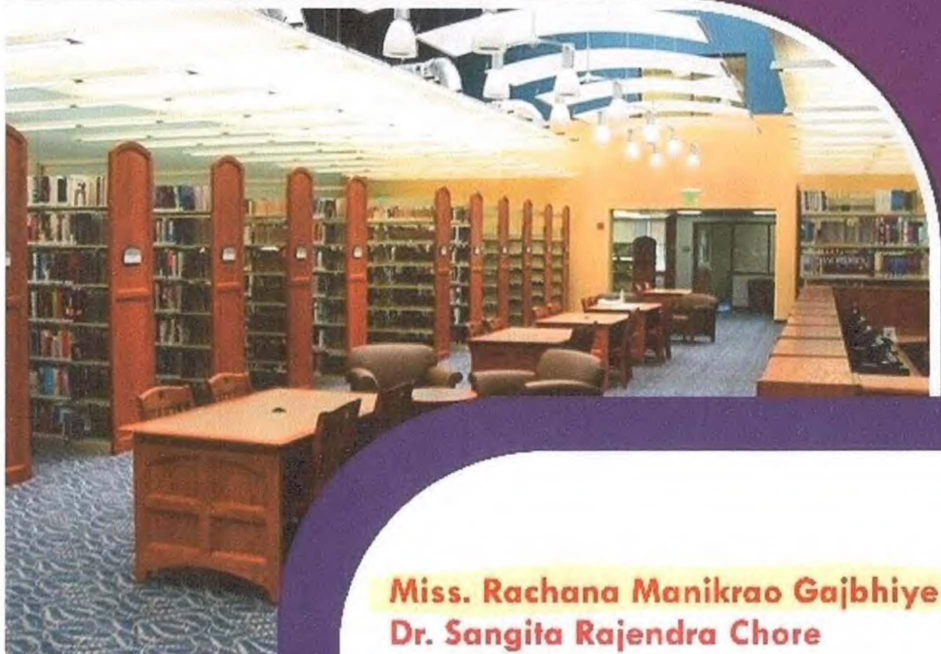

Miss. Rachana Manikrao Gajbhiye
Dr. Sangita Rajendra Chore
Dr. Rajendra R. Manikpure
Dr. Prashant S. Pagade

Book Title	**Library Space Planning and Design**
Authors	**Miss.Rachana Manikrao Gajbhiye** **Dr. Sangita Rajendra Chore** **Dr. R. R. Manikpure** **Dr. Prashant S. Pagade**
DOI	**10.5281/zenodo.17075909**
Book Subject	**Library Space Planning and Design**
Book Category	**Authors Volume**
Copy Right	**@ Authors**
Edition	**First Edition, September 2025**
Book Size	**B5**
Price	**Rs.999/-**

Published by

INDO-CONTINENTAL ACADEMIC PUBLISHERS Registered Under MSME

Government of India

INDIA

ISBN Supported by International ISBN Agency,
United House, North Road, London, N7 9DP, UK. Tel. + 44 207 503 6418 &
Raja Ram Mohan Roy National Agency for ISBN
Government of India, Ministry of Human Resource Development,Department
of Higher Education, New Delhi - 110066 (India)

ISBN: 978-81-992684-5-6

ISBN 978-81-992684-5-6

9 788199 268456

e-ISBN: 978-81-992684-7-0

ISBN 978-81-992684-7-0

9 788199 268470